

บทที่ 14 การเลือกตั้ง

สุขุม นวลสกุล
วิทยา จิตนุพงศ์

1. ความนำ

การเลือกตั้งเป็นวิธีที่ดีที่สุดหรือเลวน้อยที่สุดที่จะให้คนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมหรือบทบาทในการปกครองประเทศตามระบบประชาธิปไตยที่ถือว่าอำนาจจะอธิบดีอยู่เป็นของประชาชนแต่ประชาชนทุกคนไม่อาจที่จะมีส่วนร่วมโดยตรงทั้งหมด เพราะแต่ละรัฐมีจำนวนประชากรมากเกินกว่าที่จะดำเนินการแบบประชาธิปไตยโดยตรงได้ จึงต้องกำหนดให้มีการเลือกผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทนตน การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลโดยสันติวิธี และมีคุณประโยชน์สองประการคือประการแรก สร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจ รัฐบาลหรือผู้ปกครองที่มาจาก การเลือกตั้งสามารถกระทำการต่าง ๆ ในนามประชาชนได้อย่างเต็มที่และมีสิทธิ เพราะได้รับอำนาจโดยความนิยมจากประชาชน และประการต่อมาเป็นกลไกแห่งการสืบทอดอำนาจโดยสันติ¹ การเลือกตั้งแต่ละครั้งอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรี หรือเปลี่ยนก่อรุ่มการเมืองที่เข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาล แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลของการเลือกตั้งย่อมเป็นการเปลี่ยนตามคัลลอลและกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนด เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดโดยสันติวิธี ไม่ทำให้มีปัญหาหรือวิกฤติการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น

การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับระบบประชาธิปไตยในประเทศประชาธิปไตย การเลือกตั้ง ต้องมีสมำเสมอเพื่อเป็นหลักประกันให้รัฐบาลปกครองเพื่อประชาชน หรือเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองในกรณีที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญของประชาชนที่จะถือตอนทางด้านของประเทศและยืนยันหลักการ “อำนาจอธิบดีอยู่เป็นของประชาชน” ผู้ปกครองผูกพันอยู่กับราษฎรหรือผู้ถูกปกครองก็ด้วยการเลือกตั้ง ในระบบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนจะได้รับความสำคัญจากผู้ปกครองเสมอ เพราะผู้ปกครองจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเสมอไม่เช่นนั้นแล้วจะไม่ได้รับเลือกตั้ง การเยี่ยมเยียนพบปะรับฟังทุกข์สุขของราษฎร จึงเป็นกิจวัตรประจำที่นักการเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องปฏิบัติ อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้การเลือกตั้งถูกยอมรับว่าเป็นสากล แม้ในประเทศที่ปกครองด้วยระบบเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) ก็ยังใช้การเลือกตั้งเป็นการหยั่งเสียงประชาชนหรือรวมกันลั่นสนับสนุนจากประชาชน²

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเมืองครังแวงในประเทศไทยเมื่อ 15 พฤษภาคม 2476
ที่สังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 มา กว่า 1 ปีและมาถึงการเลือกตั้งครั้ง
สุดท้าย 2 กรกฎาคม 2538 ได้มีการเลือกตั้งทั่วไป (ทั่วประเทศ) 18 ครั้งด้วยกัน แต่นับว่าหา
ได้มีการเลือกตั้งโดยสมมำเนอไม่ ทั้งนี้เพื่อระความแปรปรวนของบรรยายกาศการเมืองไทยมีการ
ปฏิรูปประหารยีดอำนาจจารุปอยครั้งและแต่ละครั้งมักจะยกเลิกสิทธิในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองของประชาชน ซึ่งตั้งแต่ภาคีประกอบด้วยสมาชิกมาจากการแต่งตั้ง นานบ้างเรื้อรังขึ้น
อยู่กับสถานการณ์การเมืองและความประ伤ต้องก่อสูมที่มีอย่างนานาจังหวะไว้

2. สิทธิเลือกตั้ง

สิทธิเลือกตั้งแบ่งออกเป็น 2 ประการคือ สิทธิลงคะแนนเสียง และสิทธิในการ
สมัครรับเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้งจะกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิลงคะแนน
ไว้โดยละเอียด

2.1 สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

โดยปกติสิทธิในการลงคะแนนเสียงถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบบประชาธิปไตย
ที่พลเมืองทุกคนต้องมี จะไร้การศึกษาหรือพิกลพิการก็จะได้รับสิทธินี้ จะเห็นได้ว่าในบัตร
เลือกตั้งนอกจากตัวเลขแล้วยังมีเครื่องหมายจุดเพื่อสำหรับผู้ไม่รู้จักตัวเลขได้นับเครื่องหมายแทน
และมีเครื่องมือช่วยให้คนตาบอดลงคะแนน เพราะในหลักการประชาธิปไตยถือว่า “คนแต่ละคน
อย่างน้อยต้องมีความสามารถในการปกครองตนเอง”

สำหรับรัฐธรรมนูญของไทยกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ดังนี้

(1) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทย
มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

(3) มีชื่อยื่นทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้ง³

ส่วนผู้ที่ต้องห้ามไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งคือ ผู้มีลักษณะหนึ่งลักษณะใด
ต่อไปนี้

1. วิกฤติ หรือจิตพันโน้มไม่สมประกอบ
2. ภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช
3. ต้องคุณขังอยู่โดยกฎหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
4. อยู่ในระหว่างถูกพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพากง⁴

2.2 สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้ที่จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมีข้อกำหนดดังนี้ คือ ผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงคือ ผู้จะสมัครรับเลือกตั้งได้ในชั้นแรกจะต้องมีสิทธิลงคะแนนเสียง และอายุของผู้สมัครนั้นกำหนดไว้สูงกว่าผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง รัฐธรรมนูญที่เคยใช้มากำหนดอายุผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้ไม่เท่ากัน เช่น รัฐธรรมนูญ 2490 บัญญัติว่าอายุอย่างต่ำ 35 ปี, รัฐธรรมนูญฯ 2511 กำหนดอย่างต่ำ 30 ปี เป็นต้น สำหรับความรู้นั้นรัฐธรรมนูญเดิมกำหนดว่าต้องจบประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่า แต่รัฐธรรมนูญฯ 2517 ไม่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้เลย และมีผิดแผกไปจากรัฐธรรมนูญที่เคยใช้มาคือ รัฐธรรมนูญฯ 2517, และรัฐธรรมนูญฯ 2521 กำหนดอายุอย่างต่ำ 25 ปี และระบุว่าต้องสังกัดพรรคการเมืองพรรครักษาประเทศโดยรัฐธรรมนูญฯ 2521 กำหนดเพิ่มเติมว่าต้องเป็นพรรครการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวน ส.ส.

สำหรับรัฐธรรมนูญฯ 2534 กำหนดคุณสมบัติไว้ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่ถ้ามีบิดาเป็นคนต่างด้าว จะต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมตามข้อใดข้อหนึ่งคือ

- ก. เป็นผู้ได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนตามกำหนดเวลา และสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือเทียบเท่า
- ข. สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาในประเทศไทย

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(3) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่สมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 1/4 ของจำนวน ส.ส. ห้าหมู่

(4) มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- ก. มีชื่อในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
- ข. เคยเป็น ส.ส. หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

- ค. เกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

- ง. เคยศึกษาเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี ในสถานศึกษาที่ตั้งในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

- จ. เคยวาระราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี

ในรัฐธรรมนูญฯ 2534 นี้ กำหนดความผูกพันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับจังหวัดที่สมัครไว้เป็นคุณสมบัติเพิ่มเติมผิดไปจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ แต่เดินนั้นควรจะสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดใดก็ได้โดยถือว่า ส.ส. คือผู้แทนปวงชนชาวไทยไม่ใช่มีฐานะเป็นแก่ผู้แทนจังหวัด อย่างไรก็ตามระยะหลังทำให้เกิดปัญหามีนาญทุนจำนวนไม่น้อยเดินทางไปสมัครในจังหวัดตามภูมิภาค ทำให้ภาพพจน์ของ ส.ส.เสียไป เพราะทำให้ถูกกล่าวหาว่าไปซื้อเสียง รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงกำหนดความผูกพันระหว่างผู้สมัครกับจังหวัดที่สมัครเพื่อป้องกันผู้มีเจตนาซื้อเสียง

นอกจากนี้ยังมีข้อห้ามบุคคลที่มีลักษณะต่อไปนี้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

- (1) ดิตยาเสพติดให้โทษ
- (2) เป็นบุคคลล้มละลายชึ้นศาลยังไม่สิ้นให้พ้นคดี
- (3) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งพระวิจารณ์วิริตรหรือจิตพันเพื่อนไม่สมประกอบ เป็นภิกขุ สามเณร นักพรต หรือนักบัวช อุญในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา
- (4) เป็นบุคคลหุ้นหุนและเป็นใบ
- (5) ต้องคำพิพากษาของศาลไดศาหนึ่งให้จำคุก และต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลในคดี
- (6) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษยังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (7) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่าทุจริตต่อหน้าที่
- (8) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร้ายผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (9) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำจากข้าราชการการเมือง
- (10) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น
- (11) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ
- (12) เคยถูกไล่ออกจากหรือลาออกจากผู้แทนราษฎร มีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพโดยยังไม่พ้นกำหนด 4 ปี

3. ลักษณะการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งทั่วไป (ทั่วประเทศ) ในประเทศไทยมีมาทั้งหมด 15 ครั้งทั้งกันนับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยเริ่มครั้งแรกเมื่อ 15 พฤษภาคม 2476 จนถึงครั้งล่าสุด 24 กรกฎาคม 2531 และวิเคราะห์ลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 วิธีการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งแต่ละครั้งในประเทศไทยค่าดำเนินการไปตามวิธีที่เรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียง มีวิธีการและหลักการที่ป้องกันมิให้ผู้ได้ใช้อิทธิพลปั่นบังคับประชาชนผู้ลงคะแนนเสียง เช่น จัดคุหาลงคะแนนให้สามารถถลงคะแนน ด้วยวิธีลับ ห้ามการหาเสียงในบริเวณตลาดหน่วยเลือกตั้ง จัดหน่วยเลือกตั้งให้พ่อเพียงกันจำนวนประชากรในชุมชนเข้ากุญแจให้ประชาชนมาใช้สิทธิ เป็นต้น โดยลักษณะของการค่าดำเนินการแล้ว ถือได้ว่าเป็นไปตามหลักการตามระบบประชาธิปไตย แม้จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า กรรมการเลือกตั้งบางคนไม่วางตัวเป็นกลางแต่ก็เป็นเพียงข้อกล่าวหาหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในบางแห่ง ท่าใช่จุดทุจริตหรือลักษณะของการเลือกตั้งว่าส่อไปในทางไม่สุจริตเช่นนั้น นอกจากนี้ทราบ เลือกตั้ง พ.ศ. 2522 ยังจำกัดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงไว้ห้ามที่ต้องไม่เกินคนละ 350,000 บาท ต่อมาได้เพิ่มวงเงินเป็นไม่เกิน 1,000,000 บาทในการเลือกตั้ง 22 มีนาคม 2535 เพื่อป้องกันมิให้มีการซื้อเสียงหรือทุ่มเทเงินหาเสียง แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่สูงมีผลนัก เพราะผู้สมัครมีทางเลือก หลายวิธีมากที่จะตรวจสอบได้อย่างแท้จริง แม้ในการเลือกตั้งนับตั้งแต่ 22 มีนาคม 2535 เป็นต้นมา รัฐบาลจะพยายามป้องกันด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น ตั้งคณะกรรมการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง หรือองค์กรกลางเข้ามาปฎิบัติน้ำที่ แต่ก็ยังปราบปรามข่าวการซื้อเสียงอย่างกว้างขวาง

3.2 ระบบการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งที่ผ่านมาประเทศไทยเคยใช้ระบบการเลือกตั้งทั้งแบบเขตและรวมเขต⁵ เนพารัฐธรรมนูญ 2517, 2521, และ 2534 กำหนดให้ระบบเป็นแบบผสมรวมเขตกับแบบเขต คือจังหวัดใดมีจำนวนผู้แทนราษฎรที่จะเลือกไม่เกิน 3 คนให้ใช้วิธีรวมเขต แต่ถ้าจังหวัดใดมีจำนวนผู้แทนราษฎรเกิน 3 คนให้ใช้วิธีแบบเขต แต่ละเขตจะมีเกิน 3 คนไม่ได้ และทุกจังหวัดที่ต้องแบ่งเขตจะแบ่งเป็นเขตละ 3 คนก่อน แต่ในจังหวัดนั้นจะมีเขตใดมีผู้แทนราษฎรเพียง 1 คน ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าจังหวัดใดมีผู้แทนราษฎร 4 คน ให้แบ่งเป็น 2 เขต ๆ ละ 2 คน, ถ้ามี 7 คนแบ่งเป็น 3 เขต ๆ ละ 3 คน 1 เขต และเขตละ 2 คนอีก 2 เขต อย่างไรก็ตามจนถึงล่าสุด เมื่อ 2535 เพิ่มมีการเลือกตั้งในระบบผสมเช่นนี้เพียง 7 ครั้ง รวมทั้งครั้งสุดท้ายเมื่อ 22 มีนาคม 2535 สำหรับในอดีตเคยใช้วิธี รวมเขต 6 ครั้งและแบ่งเขต 3 ครั้ง การเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็น

การเลือกตั้งโดยตรงคือ ผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนสามารถลงคะแนนให้กับผู้ที่ตนประสงค์จะให้เป็นผู้แทนราษฎรได้โดยตรงแล้วก็เดียว มีเพียงการเลือกตั้งครั้งแรก (15 พ.ย. 2476) ครั้งเดียวเท่านั้นที่เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมคือผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกผู้แทนตำบลก่อน และผู้แทนตำบลไปลงคะแนนเลือกผู้แทนราษฎรอีกชั้นหนึ่ง

3.3 การลงคะแนนเสียง

พฤติกรรมเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงของคนไทยในการเลือกตั้งที่ผ่านมาอาจสรุปลักษณะสำคัญได้ 2 ลักษณะคือ

1. การใช้สิทธิ สถิติผู้ไปลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งแต่ละครั้งของไทยในระยะแรกอยู่ในอัตราที่ต่ำมาก ปรากฏว่าการเลือกตั้ง 18 ครั้ง มีเพียง 6 ครั้ง คือ 26 ก.พ. 2500 18 เม.ย. 2526, 24 ก.ค. 2531, 22 มี.ค. 2535, 13 ก.ย. 2535 และ 2 ก.ค. 2538 ที่มีผู้ไปใช้สิทธิเกินร้อยละ 50 หรือกว่าครึ่ง (การเลือกตั้งเมื่อ 26 ก.พ. 2500 มีการกล่าวหาว่าสกปรก มีการทุจริตเพิ่มคะแนนให้กับฝ่ายรัฐบาล)⁶ การที่มีผู้ไปใช้สิทธิไม่มากเท่าที่ควรนี้เอง จึงทำให้บางท่านกล่าวว่า คนไทยขาดสัมภានทางการเมือง (Political Consciousness) คือขาดความรับผิดชอบในสิทธิทางการเมือง⁷ เมื่อเคยไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ปัจจุบันนี้ต้องถือว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น เพราะการเลือกตั้ง 3 ครั้งหลังมีผู้ใช้สิทธิเกินครึ่งในระดับที่น่าพอใจ

2. เพ่งเลึงบุคคลมากกว่าพรรค การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งของคนไทยส่วนใหญ่เนยมเลือกตัวบุคคลมากกว่าพรรครการเมืองส่วนใหญ่ การพิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้งนอกจากจะคำนึงถึงความผูกพันส่วนตัวและคุณสมบัติเฉพาะของผู้สมัครแล้ว ส่วนใหญ่แทบจะไม่ได้พิจารณาถึงพรรครการเมืองที่ผู้สมัครนั้นสังกัดเลย (ยกเว้นในกรุงเทพฯ และชนบุรี หรือกรุงเทพมหานคร) จะเห็นได้จากการเลือกตั้งแต่ละครั้งยกเว้น การเลือกตั้งที่บังคับให้ผู้สมัครต้องสังกัดพรรคร ผู้สมัครอิสระไม่สังกัดพรรครใดได้รับเลือกมาจำนวนไม่น้อย นอกจากนี้ในการสำรวจผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยกรรมการปักธงในการเลือกตั้ง 27 ก.ค. 2529 ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังคงตัวบุคคลในการลงคะแนนเสียงมากกว่าพรรครการเมือง โดยผู้อ่าศัยในเขตชนบทมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงตัวผู้สมัครมากกว่าผู้อ่าศัยในเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยพบว่าร้อยละ 41.1 เลือกโดยคำนึงถึงบุคคลและ 33.0 คำนึงพรรครที่เหลือ คำนึงทั้งพรรครและผู้สมัคร รวมทั้งไม่คำนึงอะไรเลย⁸ อย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งเมื่อ 24 ก.ค. 2531 ปรากฏว่าจากการวิจัยพบว่าผู้ลงคะแนนตัดสินใจเลือกโดยคำนึงถึงพรรคร มีจำนวน 60.3% เลือกตัวบุคคล 36.2% และที่เหลือ 3.5 เลือกทั้งพรรครและตัวบุคคลประกอบกัน⁹ อย่างไรก็ตามจากการผลของการเลือกตั้งเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จะเห็นว่าคนในภูมิภาคยังมีแนวโน้มเลือกบุคคลมากกว่าพรรคร ศ.ส.จำนวนไม่น้อยที่ผูกขาดการชนะเลือกตั้งทั้ง ๆ ที่มีพฤติกรรม

ย้ายพรรคจนสับสน ซึ่งหากประชาชนลงคะแนนเลือกตามพรรคแล้วก็คงจะไม่ได้รับเลือกตั้งแต่ในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มที่จะเลือกพรมมากกว่าบุคคล

3.4 การหาเสียง

เมื่อมีการเลือกตั้งก็ต้องมีการหาเสียง แต่การหาเสียงไม่ใช่ว่าจะทำได้ตามใจชอบทุกอย่าง ผู้สมัครต้องปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้ง เช่น ต้องใช้จ่ายเงินไม่เกินที่กฎหมายกำหนด และหาเสียงด้วยวิธีซื้อเสียงไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมไม่ได้ เพื่อไม่ต้องการให้ผู้สมัครที่ร่ำรวยได้เปรียบผู้สมัครที่ฐานะสูงไม่ได้ โดยปกติวิธีการหาเสียงที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายได้แก่การตระเวนพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนถึงบ้าน การปราศัยในที่ชุมชน การทำแผ่นป้ายโปสเตอร์ แผ่นปลิว ใช้ยานพาหนะโฆษณา และจัดตั้งหัวคะแนนช่วยหาเสียง ซึ่งในวิธีที่กล่าวมานี้ ผู้สมัครส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการพบปะประชาชนหรือที่เรียกว่า “การเคาะประตูบ้าน” เป็นวิธีที่ได้ผลที่สุด¹⁰ อย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งครั้งหลัง ๆ นับแต่ 22 มีนาคม 2535 เป็นต้นมา วิทยุโทรทัศน์ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญ การจัดรายการให้หัวหน้าพรรครือผู้สมัครมีโอกาสແطلลงโดยยายหรือตอบปัญหาต่าง ๆ ทางทีวี ทำให้ประชาชนให้ความสนใจและบรรยายกาศการหาเสียงคึกคักขึ้นอย่างมาก

ปกติในทางทฤษฎีนั้นการที่ประชาชนจะลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใดย่อมเกิดจากความศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองเป็นสำคัญ แต่ในพฤติกรรมความเป็นจริงแล้ว ผู้สมัครจำนวนไม่น้อยนิยมใช้วิธีการที่จัดกฎหมายเลือกตั้ง เพราะเห็นว่าได้ผล เช่น การซื้อเสียง ปรากฏว่าพุทธิกรรมการซื้อเสียงกล้ายเป็นเรื่องที่แพร่หลายกว้างขวางเป็นรอยด่างของการเลือกตั้งในเมืองไทย การจำกัดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซึ่งสุดให้ใช้ได้ไม่เกินคนละ 1,000,000 บาท เกือบจะไม่มีความหมาย มีการกล่าวข่าวญกันว่าลงเลือกตั้งกันที่ต้องใช้เงินหลาย ๆ ล้าน มีนักวิชาการสรุปไว้ว่าการจูงใจในการลงคะแนนเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งคือ

คนไทยมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยคำนึงถึงค่านิยมทางสังคมของไทย เช่น การหาเสียงเลือกตั้งที่สอดคล้องกับค่านิยมที่เกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์ของ “เจ้านาย-ลูกนอง” (Patron-Client) ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวที, ค่านิยมเกี่ยวกับความมีน้ำใจกว้างขวาง, ค่านิยมเกี่ยวกับการแจกสิ่งของในลักษณะของ “ทาน”, ค่านิยมเกี่ยวกับจิตใจนักลง, ค่านิยมเกี่ยวกับความรักพากห้อง, ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว, ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นคนใจบุญสุนทาน ฯลฯ¹¹

4. สาเหตุที่ทำให้สติดการลงคะแนนเสียงมีระดับต่ำ

การที่ประชาชนไทยไปลงคะแนนเสียงน้อยกว่าที่ควรนี่เอง จึงมีการกล่าวกันว่า คนไทยนั้นขาดความสำนึกทางการเมือง ไม่รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ในฐานเป็นเจ้าของอาธิปไตย

โดยปกติประเทศที่ได้รับการวิเคราะห์ว่าระบบประชาธิปไตยฝ่ายมั่นคงแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร แสดงคะแนนเสียงเกิน 50% อยู่ในระดับ 60 - 75%

แต่การที่จะรักษาจากสิทธิการลงคะแนนเสียงเพียงอย่างเดียวเป็นเครื่องสำคัญว่าคนไทยย่อความสำนึกหรือความรู้ความเข้าใจทางการเมืองนั้น อาจเป็นเรื่องไม่ถูกต้องนัก เพราะเหตุที่ว่าไม่ได้แปลงที่เมืองหลวงคือ กรุงเทพฯ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่าง ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษา รวมทั้งความคิดเห็นต่อทางการเมืองรู้สึกว่าอยู่ในระดับที่สูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ กับส่วนที่มีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ อยู่เสมอ และเคยเป็นจังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิน้อยที่สุด (คิดเป็นร้อยละ) ถึง 8 ครั้ง คือการเลือกตั้ง 26 ก.พ. 2495, 10 ก.พ. 2512, 22 เม.ย. 2522, 18 เม.ย. 2526, 22 ก.ค. 2529, 22 มี.ค. 2535, 13 ก.ย. 2535 และ 2 ก.ค. 2538 เพราะฉะนั้นถ้ามีการลงคะแนนเสียงเป็นเครื่องวัดสำนักงานทางการเมืองแล้ว คงต้องหมายความว่า คนในเมืองหลวงมีสำนักงานทางการเมืองน้อยกว่าคนในชนบท ซึ่งเป็นสิ่งที่คนหลายคนคงจะเห็นว่าเป็นไปไม่ได้

จากการสำรวจทัศนคติของประชาชนไทยที่ทำโดยกลุ่มอาจารย์คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อ พ.ศ. 2514 จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ (89.17%) สำนักว่า การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งควรกระทำ รวมทั้งเข้าใจว่าการเลือกตั้งเป็นสักษณะที่ดีของพลเมือง (91.39%) มีผู้เห็นว่า การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งไม่ควรทำเพียง 1.89% และไม่เป็นสักษณะที่ดีของพลเมือง 1.26% (ที่เหลือตอบไว้ว่า "ไม่ทราบ")¹² เมื่อเป็นเช่นนี้ก็อาจกล่าวได้ว่า คนไทยส่วนใหญ่นั้นสำนักว่า การเลือกตั้งเป็นสักษณะที่ดีและควรทำของพลเมือง

แม้คนไทยส่วนใหญ่จะเข้าใจสิทธิและหน้าที่อันควรกระทำ แต่หลักฐานปรากฏชัดว่าเมื่อมีการเลือกตั้งจริง ๆ เกิดขึ้นนั้น คนไทยจำนวนไม่น้อยหาไปลงคะแนนเสียงไม่ บังเอิญที่เห็นว่า พอกจะหยินยกมือกิบนายได้ว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่ไปลงคะแนนเสียงทั้ง ๆ ที่สำนักว่าเป็นสิ่งควรทำ มีดังนี้

1. รัฐธรรมนูญ นับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา ไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้วหลายฉบับ แต่ไม่เคยมีฉบับใดเลยที่ยกย่องประชาชนหรือมอบอำนาจอธิบดีโดยให้กับประชาชนอย่างแท้จริงทุกฉบับจะต้องมีการตั้งสมាជิกประภาก 2 หรือผู้มีอำนาจโดยวิธีการได้วิธีการหนึ่งมาทำหน้าที่ถ่วงดุลย์ของผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน¹³ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ประชาชนบางคนอาจเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นเพียงภาพลวงตาที่รัฐบาลมอบให้เป็นเครื่องผ่อนคลายอารมณ์ การเลือกตั้งไม่มีความหมาย เพราะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจบริหารได้ เพราะฉะนั้นไม่มีประโยชน์อะไรที่จะไปเลือกตั้ง เพราะเลือกไปก็เท่านั้นเสียเวลาเปล่า ๆ

2. การอพยพของประชาชน คนไทยจำนวนไม่น้อยที่หกินหรือหาเรียนไกลบ้าน ในกรุงเทพฯ มีผลเมื่อจำนวนมากที่มีหลักฐานทางเบียนราชภูมิต่างจังหวัด แต่เข้ามาศึกษา หรือประกอบธุรกิจอยู่ในเมืองหลวง รวมทั้งชาวกรุงที่อพยพไปอยู่ในชนบทโดยที่ไม่ได้นำพาต่อการโอนย้ายสำมโนครัวให้ถูกต้องตามกฎหมาย ความเข้มงวดด้วยข้อบังคับของเจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้ ก็เรียกว่าไม่มีเลย เพราะฉะนั้นผู้ที่อพยพมักจะไม่สนใจในเรื่องนี้เว็นแต่จะเป็นต้องใช้ในการสมัครงาน คนเหล่านี้แม้สันใจควรจะลงคะแนนเลือกตั้งก็คงจะไม่ได้เลือก เพราะคงไม่มีใครยอมทุ่มเทเสียงเงินค่าเดินทางเพื่อไปเลือกตั้งในถิ่นที่มีหลักฐานทางเบียนราชภูมิอยู่ การยกย้ายสำมโนครัวก็อาจจะเป็นเรื่องยุ่งยากและเสียเวลาในที่สุดเข้าเหล่านี้ก็จะไปเพิ่มจำนวนของผู้ไม่ได้ไปใช้สิทธิ นอกจากนี้ยังมีคนไทยอีกจำนวนไม่น้อยที่เดินทางไปศึกษาหรือประกอบธุรกิจในต่างประเทศ ซึ่งคนเหล่านี้ถูกตัดขาดจากสิทธิในการลงคะแนนเสียงอย่างสิ้นเชิง

3. ความไม่สะดวก สภาพการคมนาคมของประเทศไทยเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้คนหลายคนเลิกล้มความคิดที่จะไปลงคะแนนเสียง สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ในชนบทบางแห่งการเดินทางจากบ้านมาสู่ชุมชนหรือสถานที่ลงคะแนนเสียงไม่ใช่สิ่งที่กระทำได้ง่าย ๆ¹⁴ อาจจะต้องใช้เวลาตากแดดตากฝนเป็นครึ่งค่อนวันเพื่อเดินทางไปลงคะแนนหนทาง สังฆภารกิจดีดขัดการของการจราจรสร้างความท้อใจให้กับผู้ที่ประสงค์จะใช้ถนนหนทาง สร้างเหล่านี้ทำให้บางคนละเลยการไปใช้สิทธิของตน เพราะขาดความสะดวกในการไปลงคะแนนเสียง

สาเหตุทั้ง 3 ประการที่กล่าวมานี้ อาจใช้เป็นเหตุผลหลักในการอธิบายว่า ทำไมคนไทยจึงไปลงคะแนนเสียงกันน้อย จนกระทั่งมีการกล่าวหารว่า คนไทยนั้นขาดความสำนึกรักการเมือง

อย่างไรก็ตามการไปลงคะแนนเสียงกันน้อยเป็นอันตรายต่อระบบประชาธิปไตย เพราะทำให้อาจดีดหรือสันนิษฐานไปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เปลี่ยนใจไม่สนใจหรือต้องการที่จะมีส่วนมีเสียงในการปกครอง ไม่ต้องการที่จะไปใช้สิทธิในการปกครองตนเองตามระบบประชาธิปไตย การที่สังคมได้ประชาชนมีความรับผิดชอบทางการเมืองไปลงคะแนนเสียงกันมาก ย่อมแสดงว่า ประชาชนยืนยันในความต้องการที่จะปกครองตนเองและห่วงเห็นสิทธิในความเป็นเจ้าของอำนาจ อธิปไตย

สำหรับประชาชนให้ความสนใจและไปลงคะแนนเสียงกันมาก รัฐบาลและผู้แทนราชภูมิ จะมีความรับผิดชอบต่อการหน้าที่และมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานต่อสาธารณะนุวากลุ่มนี้ เพราะผู้ที่ได้รับเลือกตั้งและคณะรัฐบาลก็จะได้เชื่อว่าเป็นผู้แทนหรือรัฐบาลของคนส่วนใหญ่ ของประเทศไทย ได้รับความไว้วางใจจากการเลือกตั้งที่มีผู้ไปใช้สิทธิกันมาก ไม่ใช่ผู้แทนหรือรัฐบาลของคนส่วนน้อย การได้รับความไว้วางใจจากคนส่วนใหญ่จริง ๆ ย่อมทำให้บังเกิดความเชื่อมั่น

ในตนเองเพื่อการได้รับเลือกตั้งแสดงว่า ความสามารถและคุณสมบัติของตนเป็นที่รับรองของมหาชน นอกจากนี้ยังมีระดับความประพฤติหรือการปฏิบัติงาน เพราะตระหนักดีว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและเคยจับตาดู

เมื่อการเลือกตั้งมีความสำคัญดังกล่าวมาแล้วนี้ จึงเป็นการสมควรที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนควรจะไปลงคะแนนเสียงเมื่อการเลือกตั้งมาถึง ถ้าหากต้องการให้ระบบประชาธิปไตย เป็นหลักในการปกครองประเทศไทย อย่างไรก็ตามการไปเลือกตั้งนั้นนิใช้สักแต่จะไปลงคะแนนให้เสร็จ ๆ หรือได้รึอว่าลงคะแนนแล้วเท่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำตนให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ มีความทันสมัยอยู่เสมอตามด้วยการติดตามข่าวสารบ้านเมืองและสังคมความเป็นไปต่าง ๆ ตลอดจน เอาใจใส่ในการศึกษาหาความรู้ทางการเมือง เพื่อที่จะได้มีวิจารณญาณทางการเมือง ซึ่งเป็นสิ่ง สำคัญที่จะทำให้การเลือกตั้งมีประสิทธิภาพและได้รับบาลหรือผู้ปกครองที่ดี ทำหน้าที่เพื่อบำบัดทุกปั๊บฐานสุขประชาชนอย่างแท้จริง

5. ความส่งท้าย

แม้การเลือกตั้งแต่ละครั้งในประเทศไทยเท่าที่เคยมีมาจะมีลักษณะการดำเนินการ แบบประชาธิปไตย แต่พุทธิกรรมที่เป็นจริงนั้นอาจกล่าวได้ว่าหาได้มีบรรยายภาคเป็นประชาธิปไตย อย่างแท้จริงไม่ เพราะในการรณรงค์หาเสียงและการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง นั้นปรากฏว่ามีการโน้มนำหัวการลงคะแนนเสียงด้วยวิธีที่ไม่สุจริตมาก เช่น ทุนเงินชี้อีกแบบเสียง, ให้รายป้ายสีครุ่นแข็งข้น, ปลอมคนมาลงคะแนน, ตลอดจนการใช้กลโงต่าง ๆ¹³ นอกจากนี้ ที่สำคัญคือ มีการใช้อิทธิพลและอำนาจมีดในการจำกัดโอกาสของผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน หรือบางพื้นที่ก่อความหรือใช้กำลังและอาชญากรรมให้ทำโดยสะดวก เช่น ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นักการเมืองอาชญากรหนึ่งเคยเล่าบรรยายการในการเลือกตั้งสมัยก่อนไว้ว่า “เคยสมัครเป็นผู้แทนราษฎรไปหาเสียงถูกเข้าวังระเบิดใส่บ้าง โดยพรรคพวงเดียวกันขาด เข้าให้รถคันดามีอ มีคนถือปืนค่อยตามเวลาลากลางคืนดึก ๆ กลับจากภิปรายในสภาน้ำ”¹⁴

ปัจจุบันแม้การข่มขู่ผู้สมัครจะไม่ค่อยมีแพร่หลาย แต่ก็ยังมีการใช้อิทธิพลในรูปของการให้ผู้ลงคะแนนเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครที่ผู้มีอิทธิพลสนับสนุน บรรดาเจ้าพ่อหรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นกล้ายเป็นผู้ที่อาจสามารถบันดาลให้ผู้สมัครคนใดได้หรือไม่ได้ขึ้นมา การทุ่มเงินชี้อีกเสียง อิทธิพลของเงินทำให้ผู้สมัครที่ไม่มีทุนหาเสียงเสียเปรียบผู้สมัครที่ร่ำรวย พฤติกรรมการหาเสียงที่ไม่ถูกต้องแต่ได้ผลนี้ทำให้คนดี ๆ ที่อยากรสนาการเมืองผ่าน การเลือกตั้งเกิดความท้อถอยเหมือนกัน

การเลือกตั้งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย เพราะผลของการเลือกตั้งจะตัดสินว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เป็นผู้ปกครองหรือรัฐบาล การเลือกตั้งจะแสดงให้เห็นว่าประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจจริงได้เลือกที่จะใช้ทางสายใดเป็นทางออกเพื่อความสุขของสังคม การให้โอกาสแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละพรรครายเพรนไบาย หรืออุดมการของคนสูงประชานเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อประชานจะได้มีโอกาสได้รับทราบนโยบายของทุกกลุ่มและใช้วารณญานเลือกหรือตัดสินว่าสิ่งใดดีหรือเหมาะสมกับสังคมที่เข้าอาศัยอยู่ หลักประกันในการที่จะให้โอกาสแก่ผู้สมัครสามารถหาเสียงได้โดยอิสระและปลอดภัยจึงเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าประสังค์จะให้การเลือกตั้งเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง รวมทั้งการควบคุมดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมและอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ประชานสามารถใช้สิทธิได้โดยเสรีตามวารณญานของตน และไม่ตกอยู่ในอิทธิพลหรืออำนาจเงินของผู้สมัคร รับเลือกตั้งคนหนึ่งคนใด จะมีส่วนช่วยให้ได้ ส.ส.ที่ดี ซึ่งจะทำให้ระบบประชาธิปไตยดำเนินไปด้วยดีและเป็นที่ศรัทธาของประชานด้วย

เชิงอ้างอิง

- 1 ดุษิน ตันติกร, "บกน.", การเลือกตั้งทางอ้อมของประเทศไทย, 1.
- 2 Jacobsen, and Lipman, *Political Science*, 124.
- 3 มกราคม 109, วัชรธรรมนูญฯ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) 2538.
- 4 มกราคม 110, วัชรธรรมนูญฯ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) 2538.
- 5 การเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ที่ของการเลือกตั้งที่มีดังนี้องค์การว่า ประชาชนแต่ละคนมีสิทธิเลือกผู้แทนฯ ได้เพียง ตามที่เป็นหน้าที่ โดยอาจแบ่งเขตการปกครอง (แขวงหัวด) หนึ่งเขตเป็นหลายเขตเลือกตั้งให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนผู้แทนฯ เท่ากัน เช่น เนื้อที่ 1 หมู่บ้านขนาด 2 กม เป็นต้น ประชาชนทุกคนมีสิทธิเลือกผู้แทนฯ ได้จำนวนเท่ากัน ทั่วไป การเลือกตั้งแบบรวมเขตที่ของการเลือกตั้งที่มีดังข้างบนประชากรของแต่ละหัวดเป็นหลัก แขวงหัวดใดที่มีประชากรจำนวนมาก ประชาชนในแขวงหัวดนั้นก็มีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้แทนฯ จำนวนมากกว่าแขวงหัวดที่มีประชากรน้อยกว่า ประชากรที่อยู่ต่างแขวงหัวด กันอย่างมีสิทธิเลือกผู้แทนฯ ได้จำนวนไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับจำนวนผู้แทนฯ ที่แขวงหัวดนั้นจะมี ขยายตัว หัวดทุกหัวด และ ดุษิน ตันติกร, หัวเรือการเมืองและกฎหมายการเมืองไทย, 95 - 105.
- 6 สมบูรณ์ ราชวงศ์, มีครรภานาถ, รัฐประหาร 16 ก.พ., 1 - 12.
- 7 ท่าน ภัยหน้าย, อักษรเดียวพุ่งตัวการนุรุ่งพวงการเมืองไทย, 37.
- 8 กรรมการปักธงชัย, รายงานวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2529, 81-3.
- 9 กรรมการปักธงชัย, รายงานวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2531, 41.
- 10 กรรมการปักธงชัย, รายงานวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2512, 228-300.
- 11 กระนัด ทองธรรมชาติ และคณะ, การเลือกตั้ง, หัวเรือการเมือง, และเสถียรภาพของรัฐบาล, 52.
- 12 คณะอาจารย์รัฐศาสตร์ น.ร. รายงานผลการวิจัยเรื่องสัญญาณการประการของสถานีนักวิชาการไทยที่เป็นดุปะรรราก ต่อการปกครองระบอบประชารัฐไทย, 85-6.
- 13 พงศ์เพชร ศกุนตาภัย, "ประวัติรัฐธรรมนูญไทย" รัฐธรรมนูญ, 4-12.
- 14 กลุ่ม สมวิเชียร, ประชารัฐไทยกับสังคมไทย, 27-9.
- 15 สหก. เกียรติระเบื้อไกล, จิตอาสาเป็นผู้แทน, 87-165.
- 16 น.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, "การเมืองไทย" รัฐศาสตร์ 14, 47-8.

สถิติการเดือดออกดัง

รั้นเดือน	การไปรับสิทธิเลือกตั้ง จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวนผู้ใช้สิทธิ	ติดเป็น ^{ร้อยละ}	ลงทะเบียนที่มีสูงสุด ใช้สิทธิมากที่สุด	ลงทะเบียนที่มีสูงสุด ใช้สิทธิน้อยที่สุด	หมายเหตุ	รายละเอียดอื่น ที่ควรทราบ
1. 15 พ.ย. 76	4,278,231	1,773,532	41.45	เพชรบุรี 78.82	แม่ฮ่องสอน ^{17.71}	เลือกตั้งโดยวิธีอ้อม, รวมเขต 2 แสนคนต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. ห้วยหมุด 78 คน)	
2. 7 พ.ย. 80	6,123,234	2,452,535	40.22	นครนายก 80.40	แม่ฮ่องสอน ^{22.24}	เลือกตั้งโดยตรง, แม่ฮ่องสอน 2 แสนคนต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. ห้วยหมุด 91 คน)	
3. 12 พ.ย. 81	6,310,172	2,210,332	35.03	นครนายก 67.36	ตรัง ^{16.28}	เลือกตั้งใหม่พาระภูภาคชุมชน เลือกตั้งโดยตรง, แม่ฮ่องสอน 2 แสนคนต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. 91 คน)	
4. 6 ม.ค. 89	6,431,827	2,091,788	32.52	บุรีรัมย์ ^{54.65}	จพ.ร. ^{13.40}	เลือกตั้งโดยตรง, แม่ฮ่องสอน 2 แสนคนต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. 96 คน), แม่ฮ่องสอน สมัครคนเตียงไม่ต้องเลือก	
5. 20 ม.ค. 91	7,176,891	2,117,464	26.54	ระนอง ^{58.69}	จพ.ร. ^{15.68}	เลือกตั้งเพราประภากลไธรธารามนุช ฉบับใหม่, เลือกตั้งโดยตรง, รวมเขต 2 แสนต่อ ส.ส. 1 คน, สำปางไม่มี ลงคะแนนเพราจะผู้สมัครไม่กินขั้นต่ำ (ส.ส. ห้วยหมุด 99 คน)	

6. 26 ก.พ. 95	7,602.591	2,961.291	38.76	สระบุรี	พะนัง	เลือกตั้งโดยตรง, รวมเขต 2 แผ่นดิน ส.ส. 1 คน, รวมองค์ไนมี ลงคะแนนพาระสมัครคนเดียว (ส.ส. ที่ลงมติ 123 คน)
7. 26 ก.พ. 00	9,859.039	5,668.566	57.50	สระบุรี	สุพรรณบุรี	เลือกตั้งโดยตรง, รวมเขต 1 แผ่น 5 หน้าต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. ที่ลงมติ 160 คน)
8. 15 ธ.ค. 00	9,911.119	5,370.416	44.06	ระนอง	อุตรธานี	เลือกตั้งใหม่พาระประชุมพูดสภาก เลือกตั้งโดยตรง, รวมเขต 1 แผ่น 5 หน้าต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. ที่ลงมติ 160 คน)
9. 10 ก.พ. 12	14,820.180	7,285.832	49.00	ระนอง	พะนัง	เลือกตั้งพาระประชุมพูดสภาก ให้รัฐสภาใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ 2511, เลือกตั้งโดยตรง, รวมเขต, 1 แผ่น 5 หน้าต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. ที่ลงมติ 219 คน)
10. 26 ม.ค. 18	20,155.567	9,479.191	47.03	ภูเก็ต	เพชรบูรณ์	เลือกตั้งพาระประชุมพูดสภาก ฉบับ 2517, เลือกตั้งโดยตรง, ผสม รวมเขตกับแบบข้อ, ฯ แผ่น 5 หน้า ต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. 269 คน)
11. 4 เม.ย. 19	20,623.430	9,072.629	43.99	นครพนม	เพชรบูรณ์	เลือกตั้งพาระประชุมสภาก, เลือกตั้ง โดยตรง, ผสมรวมเขตกับแบบข้อ 1 แผ่น 5 หน้าต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. ที่ลงมติ 279 คน)

12. 22 เม.ย. 22	20,927,965	9,728,413	44.57	ยอดรวม	กรุงเทพฯ	เลือกตั้งเพรษะประกาศใช้รัฐ-
						ชาร์มมูญ 2521, เลือกตั้งトイค-
						ตรา, ผู้สมร่วมนาจกับแบบงด,
						1 แสน 5 หมื่นต่อ ส.ส. 1 คน
						(ส.ส. ทั้งหมด 301 คน)
13. 18 เม.ย. 26	24,224,470	12,295,339	50.76	ยอดรวม	กรุงเทพฯ	เลือกตั้งเพรษะประกาศ, เลือกตั้ง-
						โภคทรัพย์, ผู้สมร่วมนาจกับแบบงด,
						1 แสน 5 หมื่นคนต่อ ส.ส. 1 คน
						(ส.ส. ทั้งหมด 324 คน)
14. 22 ก.ค. 29	26,161,414	16,070,957	61.43	ยอดรวม	กรุงเทพฯ	เลือกตั้งเพรษะประกาศ, เลือกตั้ง-
						โภคทรัพย์, ผู้สมร่วมนาจกับแบบงด,
						1 แสน 5 หมื่นคนต่อ ส.ส. 1 คน
						(ส.ส. ทั้งหมด 347 คน)
15. 24 ก.ค. 31	26,658,638	16,744,931	63.56	ยอดรวม	สมุทรสงคราม	เลือกตั้งเพรษะประกาศ, เลือก
						โภคทรัพย์, ผู้สมร่วมนาจ กับแบบ
						งด, 1 แสน 5 หมื่นคน
						ต่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส.ทั้งหมด
						357 คน)
16. 22 มิ.ก. 35	32,436,170	19,216,670	59.24	ยอดรวม	กรุงเทพฯ	เลือกตั้งเพรษะประกาศใช้รัฐ-
						ชาร์มมูญ 2534, เลือกโภคทรัพ-
						ย, ผู้สมร่วมนาจกับแบบงด (จำนวน
						ส.ส. ทั้งหมด 360 คน)

17. 13 ก.ย. 35	31,860,156	19,622,332	61.59	บุคลาหาร	กรุงเทพฯ	เดือกตึ้งและยูนิต้า, เดือกโศก ผู้นำร่วมเพื่อภัยเงียบ (จำนวน ส.ส. ห้าหมื่น 360 คน)
18. 2 ก.ค. 38	37,817,983	23,482,746	62.40	บุคลาหาร	กรุงเทพฯ	เดือกตึ้งเพราจะยูนิต้า, เดือกโศก ผู้นำร่วมเพื่อภัยเงียบ (จำนวน ส.ส. ห้าหมื่นคน ห่อ ส.ส. 1 คน (ส.ส. ห้าหมื่น 391 คน))
19. 6 ม.ค. 44	42,875,038	29,925,432	69.80	ติดไฟน์	กรุงเทพฯ	เดือกตึ้งเพราจะยูนิต้า, เดือกโศก ภัยเงียบ ฯ ลະ 1 คน ประชาก 1 แสน 5 หมื่นคน ห่อ ส.ส. 1 คน (ภัยเงียบ 400 เขต ๆ ละ 1 คน)

ภาคผนวกบทที่ 14 (1)

พฤติกรรมการหาเสียง

เมื่อมีประกาศกำหนดการเลือกตั้งทั่วไปภายในรัฐธรรมนูญฯ 2534 เป็นครั้งแรกเมื่อ 22 มีนาคม 2535 ที่มีข่าวภูมิภาคของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้สรุปพฤติกรรมการหาเสียงของผู้จะสมัครรับเลือกตั้งไว้อย่างน่าสนใจในหนังสือพิมพ์ฉบับประจำวันที่ 22 มกราคม 2535 โดยให้ชื่อว่า “案 9 ยุทธวิธีหาเสียง” จึงขอนำมาเผยแพร่ดังต่อไปนี้

นักข่าวภูมิภาคของไทยรัฐรายงานมาจากหลาย ๆ แห่งแล้วว่า พรรคการเมืองและผู้สมัครได้พากันออกหาเสียงกันแล้ว มีทั้งแบบเข้ม แบบชัน แบบบาง หรือแบบหนา ตามแต่สถานการณ์ของท้องที่นั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม คาดว่า ทุกฝ่ายจะจัดการยุทธมารอมรันพันธุ์กันอย่างถึงพริกถึงขิง ซึ่งนักข่าวภูมิภาคของไทยรัฐได้ศึกษาเรียนรู้การหาเสียงทั้งแบบเก่าและแบบใหม่จากพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจประมวลได้หลากหลายรูปแบบตามสไตล์เป้า ๆ ได้ดังนี้

แบบแรกคือ การหาเสียงแบบ “เงินคือพระเจ้า” พุดง่าย ๆ ก็คือเอาเงินซื้อเสียง โดยผ่านหัวคะแนนนั่นเอง หัวคะแนนที่ผ่าน ๆ มาจะได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาความเชื่อ หรือข้าราชการในແບນທຸກໜ່າຍານໃນທ้องถิน ซึ่งจะเลือกทำงานให้กับผู้สมัครที่เงินถึง หรือไม่ก็ผู้สมัครที่มีคุณงามความดีจริง ๆ บางครั้งผู้สมัครมีประวัติเหลวแหลกมาก ๆ หัวคะแนนในທ้องถินก็ไม่อยากทำงานให้ จนผู้สมัครต้องไปให้วรรณให้หัวคะแนนจากจังหวัดอื่น โดยข้ามถิน มาซื้อเสียงให้ก็มี

ผลตอบแทนที่หัวคะแนนได้ มากจะเป็นเงิน หรือบางครั้งผู้สมัครก็จะดาวน์ลักรายงานที่ให้หากหัวคะแนนฝืนอ้างว่าตนไม่รอดเก่งให้นั่น ซึ่งก็มีมาแล้ว ส่วนการเลือกตั้งครรภ์นี้บ้างพรรคแจก “วิทยุมือถือ” ให้หัวคะแนนพกเสียไปห้องร้าน เดินยืดกับหมุนบ้านไปเลย

ส่วนประชาชนที่ถูกซื้อเสียง มักจะได้เงินกันหลากหลายราคากลับแล้วแต่เขตหรือจังหวัด ราคาในการเลือกตั้งครั้งก่อนมีตั้งแต่ 10 บาทจนถึง 500 บาทต่อคน ชาวบ้านบางแห่ง ก็รับเงินไว้ แต่ไม่ไปลงคะแนนให้ เพราะบางที่ชาวบ้านก็มีผู้สมัครอื่นที่ซื้อมาซึ่งจะไปเทคะแนนให้อยู่แล้ว นอกจากซื้อเสียงให้ไปลงคะแนนแล้ว ยังมีซื้อเสียงไม่ให้ไปลงคะแนนด้วย ในการนี้ที่ผู้สมัครทราบว่า คนกลุ่มไหนจะไปลงคะแนนให้คู่ต่อสู้ สนับราคาจ่ายไม่ให้ไปลงคะแนนนั้น จะต้องมีราคาค่อนข้างแพงจึงจะโน้มน้าวใจไม่ให้ไปลงคะแนนได้

การหาเสียงแบบที่สอง เรียกว่า “แจกจุใจ” คือมีอะไรเป็นเจ้าหมด ตั้งแต่เสื้อผ้า ข้าวสาร กะปิ น้ำปลา ยาซองแก้ปวด ปฏิกิณ หรือชุดนักเรียนซึ่งจะบังชื่อผู้สมัครไว้ที่ปากเสื้อ และขอบกางเกงด้านใน ไม่สามารถบังไว้ด้านนอกได้ เพราะผิดระเบียบของชุดนักเรียน แต่ การบังชื่อผู้สมัครไว้ด้านในนี้ก็มีประโยชน์ เพราะผู้ปักครองเวลาซักก็ต้อง กางเกง ไปก็มองเห็น ผู้สมัครไป แล้วเวลาตาก ก็จะกลับด้านในออกมาก้างอกหากไว้ที่ขวา ใครเดินผ่านไปมา ก็จะเห็นชื่อผู้สมัครโดยทันทีได้เมื่อกัน

ส่วนของยอดอัตรานี่ยังน้ำหน้าแรกอีกอย่างหนึ่งคือ เหล้า ซึ่งมักจะเป็นเหล้านอกเสียด้วย อีกแล้ว วันคงจะแน่น จะเกิดวิกฤตการณ์เหล้าขาดตลาดไปเลย เพราะนักแกล้งแต่ละคนเข้าจะ เหมาเหล้ากันเป็นลัง ๆ เลยก็ได้呀 ว่ากันว่าปืนจะแยกเหล้านอกมีระดับกว่าปีก่อน ๆ เสียด้วย

นอกจากนี้ ก็ยังแจก เก้าอี้ ใต้ ไว้ให้ชุมชนใช้ เวลาเมืองจะได้ไม่ต้องวิ่งไปหยอดบีม จากหมู่บ้านอื่นให้เสียศักดิ์ศรี ส่วนใครเจ็บป่วย ภูมิแพ้ แต่งงาน บวชถูกชาญ ก็จะไปหาผู้สมัคร เพื่อขอความช่วยเหลือ ยิ่งในช่วงใกล้เลือกตั้งแบบนี้ หัวกะได้บ้านผู้สมัครไม่มีแห้งเลยที่เดียว

ใช่ว่าผู้สมัครจะแจกของเล็ก ๆ เท่านั้น ของใหญ่ ๆ ก็มีแจกเหมือนกัน เช่น ถนน ศาลา สิ่งก่อสร้างในศาสนสถาน เพื่อมอบให้กับชุมชน แต่บางครั้งผู้สมัครหัวใสแอบสวมรอยงาน ก่อสร้างของหลวงว่าเป็นผลงานของตัวก็มี

การหาเสียงแบบที่สามคือ “นักบริการ” คือให้ความช่วยเหลือแก่ชาวบ้าน เช่น ถนน ศาลา สิ่งก่อสร้างในศาสนสถาน เพื่อมอบให้กับชุมชน แต่บางครั้งผู้สมัครหัวใสแอบสวมรอยงาน ก่อสร้างของหลวงว่าเป็นธุระดิตต่อที่ว่าการอำเภอให้

แบบที่สี่คือ “ผู้สมัครนักบุญ” ไม่ว่าจะงานกฐิน ผ้าป่า ซ้อมภูฎี ก็จะโอดเข้าไป เป็นประชานจัดงาน เรียกว่าได้ทั้งหน้า ได้ทั้งบุญ หรือบางที่มีงานประมูลเครื่องรางของขลัง สำคัญของท้องถิ่น ก็จะหอบเงินไปประมูลเพื่อหารายได้ช่วยการกุศลในชุมชน จนชาวบ้าน ยกมือโโมทนาสาธุในความใจบุญของท่านผู้สมัคร

แบบที่ห้าคือ “กินเรื่องใหญ่” ไม่ว่าจะทำอะไรเป็นต้องหารือเรื่องเลี้ยงอาหาร ตั้งแต่ โต๊ะจีน หรือส้มวัวล้มควายทำก้อยทำลาบในหมู่บ้านทางเหนือและอีสาน ส่วนทางใต้ถ้าจะให้ เจ้งจริงก็ต้องล้มแพะนำมาผัดเผ็ด เพราะแพะมีราคาแพง และมีขั้นตอนการปรุงที่ยุ่งยาก แต่ หากทำได้อร่อย ทุกคนกินแพะอิ่มหนำสำราญ ก็ถือว่าเป็นงานเลี้ยงที่สมบูรณ์แบบจริง ๆ

แบบที่หกคือ “หมูไปกินมา” คล้ายเป็นการยืนหมูยืนเมวกับชาวบ้าน เช่น ผู้สมัคร จะเอาวัวมาผูกไว้ที่หมู่บ้าน หากผู้สมัครได้เป็น ส.ส. ชาวบ้านก็จะได้สิทธิ์ครอบครองวัวเอาไป เลี้ยงหรือเอาไปทำลาบได้ทันที อีกกฎแบบหนึ่งที่คล้าย ๆ กันคือ ผู้สมัครจะแจกชนบัตรใบละร้อย ที่จดหมายเลขเอาไว้เรียบร้อย หากผู้สมัครได้เป็น ส.ส. ชาวบ้านก็จะเอาชนบัตรนั้นไปขึ้นชนบัตร

ห้าร้อยบาทจากผู้สมัครคนนั้นได้ออกหนังใบ เป็นการสมนาคุณที่อุตสาห์ไปลงคะแนนให้จันได้เป็น ส.ส.

แบบที่เจ็ดคือ “ถูกไปทุกที่” ไม่ว่างานแต่ง งานบวช งานศพ หรืองานไหน ๆ ผู้สมัครเป็นต้องไป ถึงที่ไม่เคยพลาด บางวันมีงานถึง 20 แห่ง ไปไม่ทันก็ให้คุณนายที่บ้านช่วยไปแทน ส่วนผู้สมัครที่เป็นโสดหรือเป็นม่ายก็ลำบากหน่อยที่ต้องลุยกไปทุกแห่งด้วยลำแข้งของตัวเอง โดยเฉพาะถูกใจลีอองต์แบบนี้ งานถึงจริง ๆ ไม่รู้จะจัดกันไปถึงไหน

ในการถืออย่างรู้จักคนมาก ๆ บางที่ผู้สมัครก็จะไปสมัครเป็นสมาชิกเมมเบอร์ของที่โน่นที่นี่ ซึ่งทำให้มีเพื่อน ๆ มากขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว

แบบที่แปด เรียกว่า “อ้อนไว้ก่อน พ่อสอนไว้” คือ พยายามอ่อนน้อมถ่อมตนจนชาวบ้านสงสารเทศะแน่ให้ เช่น ไปหลับไปกินไปนอนในหมู่บ้าน ไม่ถือเนื้อถือตัว หรือถอดเสื้อออกอลา แล้วไปเย็นแฉกเสิร์ฟหน้าในงานพิธีต่าง ๆ แบบนี้ชาวบ้านเห็นเป็นต้องชื่นชมบسمปีติในความน่าเอ็นดูของผู้สมัครแน่นอน

หรือมีบางที่วางแผนระเบิดรถตัวเองเสียพังพินาศ แล้วทำทีเป็นว่ารอเดาจาก การถูกคุ้นชื่นชอบสังหารอย่างเหudyหวิด แบบนี้ก็ได้คะแนนสงสารไม่น้อยเหมือนกัน แต่มีบางที่คุ้นชื่นอาจจะถูกชาวบ้านสาปแช่งไม่ได้ผุดไม่ได้เกิดไม่โดยไม่รู้ตัว

แบบที่เก้า เรียกว่า “ขอเป็นข้าว” คือการประชาสัมพันธ์ตัวเองของทางสื่อมวลชน ซึ่งก็มีทั้งเป็นข่าวด้วยความสุจริต หรือเป็นข่าวเพราระยัดเงินสื่อมวลชน ซึ่งสังเกตดูได้ไม่ยาก เช่น หากสื่อในนักล่าวถึงผู้สมัครคนไหนบอย ๆ จนกินหมด แต่มีบอยผู้สมัครร่วกับเป็นเหตุ “ไม่มีที่ติ ก็มีแนวโน้มว่าอาจจะรับเงินมา

นอกจากนี้ ในถูกใจลีอองต์ จะมีหนังสือพิมพ์ห้องถินยีห้อต่าง ๆ ออกรา พิมพ์ขายมากมาย เพราะถือว่าเป็นช่วงเงินสะพัด หนังสือพิมพ์สามารถสะสมทุนได้มากพอที่จะพิมพ์ออกขายได้สักระยะ พอพันเข็ตเลือกตั้งก็หายเข้ากลีบเมฆไป

ทั้งหมดนี้ก็เป็นวิธีการหาเสียงแบบต่าง ๆ เท่าที่ประมวลได้ในแบบย่อย ๆ ไครหาเสียงด้วยวิธีสุจริตเราก็ขอชี้ชัน แต่ไครทุจริตเราก็เสียใจ แต่ก็หวังว่าทุกคนจะให้เวลาเพื่อให้ประชาธิปไตยเติบโต ดีบ้างเลวบ้างก็เป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่อะอะอะไรก็ปฏิวัติกันถูกเดียว

ทีมข่าวภูมิภาค รายงาน

ภาคผนวกบทที่ 14 (2)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้ง และการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

วิทยา จิตนุพงศ์

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญฯ 2550 ได้กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งมีการพัฒนาระบบการเลือกตั้งอันเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมือง วัดถูประسنค์ของ การปรับปรุงเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพของนักการเมืองและประสิทธิภาพของระบบ การเมืองนั้นเอง ซึ่งจะขอยกตัวอย่าง ดังนี้

1. บุคคลยอมมีเสถียรภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนาภัยทางการเมือง (มาตรา 65)

2. บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันควรที่ทำให้ไมอาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายนั้นกำหนด (มาตรา 72)

3. รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองรวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกรายดับ" (มาตรา 80)

4. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นรวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา 236)

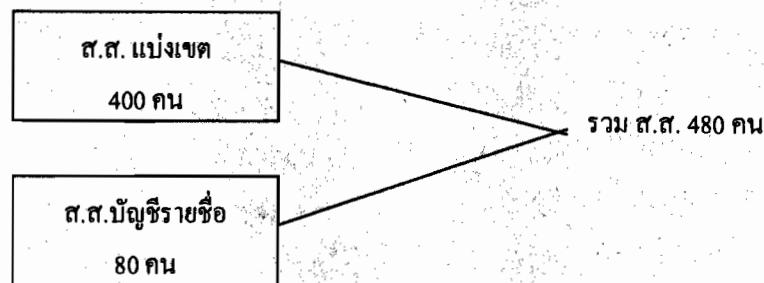
ตามรัฐธรรมนูญฯ 2550 กำหนดให้มี ส.ส. 2 ประเภท คือ

(1) ส.ส. แบบแบ่งเขต หมายถึง ส.ส. ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นรายบุคคล
ตามการแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดเดียวคน

(2) ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อพรรคร (Partylist) หมายถึง ส.ส. ที่ได้รับการเลือกตั้งจากบัญชี
รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรครการเมืองจัดทำขึ้น โดยเลือกจากบัญชีรายชื่อ ของพรรคร
การเมืองได้พรรครการเมืองหนึ่งเพียงพรรครการเมืองเดียว และใช้เขตประเทศ เป็นเขตเลือกตั้ง

ส.ส. แบบแบ่งเขตมี 400 คน

ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อพรรคร มี 80 คน

การเลือกตั้งแบบแบ่งเขต

1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละ สามคน

1.1 การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน โดยคำนวณจากจำนวน
ราษฎรทั้งประเทศ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง
เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสี่ร้อยคน

1.2 จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตาม (1.1) ให้
จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎรเกินเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อ
สมาชิกหนึ่งคน

1.3 เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตาม 1.2 แล้วถ้า
จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่คำนวณได้ ยังไม่ครบสี่ร้อยคน ให้จังหวัดที่มีเศษเหลือจากการ
คำนวณตาม 1.2 มากที่สุด มีสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มจำนวน
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษหรือจากการคำนวณตาม 1.2 ใน
ลำดับรองลงมาตามลำดับ จนได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบสี่ร้อยคน

1.4 การกำหนดเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินงานโดยจังหวัดโดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ถ้าจังหวัดโดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามคน

1.5 ในกรณีที่แบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนึ่งให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบสามคน ทุกเขตไม่ได้ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละสามคนเสียก่อน แต่เขตที่เหลือต้องไม่น้อยกว่าเขตละสองคน ถ้าจังหวัดโดยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สิคน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นสองเขต เขตหนึ่งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองคน

1.6 จังหวัดโดยมีการแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่านี้เขต ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตติดต่อกัน และต้องให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน

ให้ดำเนินการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง และให้ส่งผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้ง เพื่อนับคะแนนรวม และให้ประกาศผลการนับคะแนนโดยเปิดเผย ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งแต่เพียงแห่งเดียวในเขตเลือกตั้งนั้นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเฉพาะท้องที่ คณะกรรมการการการเลือกตั้งจะกำหนดให้นับคะแนนรวมผลการนับคะแนน และประกาศผลการนับคะแนนเป็นอย่างอื่นก็ได้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกกุลิสภา

การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อพรรคร่วม

การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อดามรัฐธรรมนูญ 2550 ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบัญชีรายชื่อที่พรรคร่วมเมืองจัดทำขึ้น โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งได้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกพรรคร่วมเมืองที่จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้หนึ่งเสียง พรรคร่วมเมืองหนึ่งจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง แบบสัดส่วนทุกเขตเลือกตั้งหรือจะส่งเพียงบางเขตเลือกตั้งก็ได้

บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบสัดส่วนของพรรคร่วมเมืองได้ที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถ้าปรากฏว่าก่อนหรือในวันเลือกตั้งมีเหตุไม่ว่าด้วยประการใดที่มีผลทำให้บัญชีรายชื่อของพรรคร่วมเมืองนั้นมีจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบสัดส่วนไม่ครบตามจำนวนที่พรรคร่วมเมืองนั้นได้

ยื่นไว้ให้ถือว่าบัญชีรายชื่อของพรบคการเมืองนั้นมีจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มีอยู่ และในการนี้ให้ถือว่าສภาคผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกສภาคผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

การกำหนดเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกສภาคผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ คือ

(1) ให้จัดแบ่งพื้นที่ประเทศออกเป็นแปดกลุ่มจังหวัด และให้แต่ละกลุ่มจังหวัด เป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งให้มีจำนวนสมาชิก宋ภาคผู้แทนราษฎรได้สิบคน

(2) การจัดกลุ่มจังหวัด ให้จัดจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันอยู่ในกลุ่มจังหวัดเดียวกัน และในกลุ่มจังหวัดทุกกลุ่มดังมีจำนวนราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปี สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งรวมกันแล้วไกลเดียงกัน ทั้งนี้ โดยให้จังหวัดทั้งจังหวัด อญญาเขตเลือกตั้งเดียว (มาตรา 96)

การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรบคการเมือง สำหรับการเลือกตั้ง สมาชิก宋ภาคผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งดังมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ครบตามจำนวนสมาชิก宋ภาคผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนที่จะมีได้ในแต่ละเขตเลือกตั้ง และด้อง เรียงตามลำดับหมายเลข แล้วให้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนวันเปิดสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิก宋ภาคผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(2) รายชื่อของบุคคลตาม (1) ด้องไม่ซ้ำกับรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วนไม่ว่าของพรบคการเมืองใด และด้องคำนึงถึงโอกาส สัดส่วนที่เหมาะสม และความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย (มาตรา 97)

การคำนวณสัดส่วนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อของแต่ละพรบคการเมืองจะได้รับเลือกในแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้นำคะแนนที่แต่ละพรบคการเมืองได้รับในเขตเลือกตั้งนั้นมา รวมกัน แล้วคำนวณเพื่อแบ่งจำนวนผู้ที่จะได้รับเลือกของแต่ละพรบคการเมืองเป็นสัดส่วนที่ สัมพันธ์กันโดยตรงกับจำนวนคะแนนรวมข้างต้น คะแนนที่แต่ละพรบคการเมืองได้รับ และจำนวนสมาชิก宋ภาคผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น โดยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งมีรายชื่อในบัญชีรายชื่อของ แต่ละพรบคการเมืองได้รับเลือกด้วยเกณฑ์คะแนนที่ คำนวณได้ เรียงตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อของพรบคการเมืองนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิก宋ภาคผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกกุติสภา

การเลือกตั้งและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนรวมหนึ่งร้อยห้าสิบคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมห้าสิบห้าคน หักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง

ในการนี้ที่มีการเพิ่มหรือลดจังหวัดในระหว่างสาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

ในการนี้ที่ดำเนินแบบสมาชิกวุฒิสภาวางลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ และยังมีได้มีการเลือกตั้งหรือสรรหาขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง แล้วแต่กรณี ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

ในการนี้ที่มีเหตุการณ์ใด ๆ ทำให้สมาชิกวุฒิสภามิครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง แต่มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกวุฒิสภากำลังหมด ให้ถือว่าวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนดังกล่าว แต่ต้องมีการเลือกตั้ง หรือการสรรหาให้ได้สมาชิกวุฒิสภาครบจำนวนตามวรรคหนึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุการณ์ดังกล่าว และให้สมาชิกวุฒิสภาระที่เข้ามานั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าอายุของวุฒิสภาระที่เหลืออยู่ (มาตรา 111)

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภainแต่ละจังหวัด ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และให้มีสมาชิกวุฒิสภajังหวัดละหนึ่งคน โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้หนึ่งเสียงและให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาระ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถหาเสียงเลือกตั้งได้ก็แต่เฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภาระ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกวุฒิสภาระที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาระที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภาระ (มาตรา 112)

ให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาระหนึ่ง ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ดูแลการลงคะแนน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจสอบเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกามอบหมายจำนวนหนึ่งคน และดุลการในศาลปกครองสูงสุดที่ที่ประชุมใหญ่ดุลการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ ทำหน้าที่สรรหาบุคคลตามมาตรา 114 ให้แล้วเสร็จ

ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแจ้งผลการสรรหาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลผู้ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ให้กรรมการตามวาระหนึ่งเลือกกันเองให้กรรมการผู้หนึ่งเป็นประธานกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่ (มาตรา 113)

ให้คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาดำเนินการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่าจำนวนที่จะเพิ่มมีตามกำหนดในมาตรา 111 วรรคหนึ่ง

ในการสรรหาบุคคลตามวาระหนึ่ง ให้คำนึงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาเป็นสำคัญ และให้คำนึงถึงองค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน โอกาสและความเท่าเทียมกันทั้งเพศ สัดส่วนของบุคคลในแต่ละภาคตามวาระหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งการให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ให้เป็นไปด้วยพระราชนูญยุติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 114)

บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ
- (3) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (4) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งดังต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย
  - (ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
  - (ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง
  - (ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ดังอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่อยื่นทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

(5) ไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(6) ไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพระคราเมืองหรือเคยเป็นสมาชิกหรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพระคราเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

(7) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

(8) เป็นบุคคลดังห้ามให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (11) (13) หรือ (14)

(9) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่เกินห้าปี (มาตรา 115)

สมาชิกกุลิสภาจะเป็นรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมิได้

บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกกุลิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแลวยังไม่เกินสองปี จะเป็นรัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้ (มาตรา 116)

สมาชิกภาพของสมาชิกกุลิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง เริ่มตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้ง สมาชิกกุลิสภา และสมาชิกภาพของสมาชิกกุลิสภาที่มาจากการสรรหาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา

สมาชิกภาพของสมาชิกกุลิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา แล้วแต่กรณี โดยสมาชิกกุลิสภาจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิดหนึ่งวาระไม่ได้

ให้สมาชิกกุลิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ด่อไป จนกว่าจะมีสมาชิกกุลิสภารายใหม่ (มาตรา 117)

เมื่อวาระของสมาชิกกุลิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลง พระมหากรชัตติรย์ จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกกุลิสภา ซึ่งมาจากการเลือกตั้งใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งด้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกกุลิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการสรรหาสิ้นสุดลง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเริ่มการสรรหาและระยะเวลาการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งต้องทำการสรรหาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาพิษฐาที่มาจาก การสรรหาสิ้นสุดลง (มาตรา 118)

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาพิษฐาสิ้นสุดลงเมื่อ

(1) ถึงคราวออกตามวาระ

(2) ตาย

(3) ลาออก

(4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 115

(5) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 116 มาตรา 265 หรือมาตรา 266

(6) วุฒิสภาพิษฐาได้ตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา 91 หรือศาลมีคำสั่งตามมาตรา 239 วรรคสอง หรือมาตรา 240 วรรคสาม ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภาพิษฐาได้หรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่งแล้วแต่กรณี

(7) ขาดประชุมเกินหรือจำนวนหนึ่งในสิบของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภาพิษฐา

(8) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท (มาตรา 119)

เมื่อต้องดำเนินการตามมาตรา 119 ให้นำบทบัญญัติ มาตรา 112 มาตรา 113 มาตรา 114 และมาตรา 118 มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งหรือ การสรรหาสมาชิกวุฒิสภาพิษฐาในการนี้ดังกล่าว และให้สมาชิกวุฒิสภาพิษฐาผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของสมาชิกวุฒิสภาพิษฐาที่ว่างลงจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่ดำเนินการเลือกตั้งหรือการสรรหาไว้ได้ (มาตรา 120)

ในการที่วุฒิสภาพิษฐาจะพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งได้ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้วุฒิสภาพิษฐาแต่งตั้งคณะกรรมการบริการขั้นตอนหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และ พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาพิษฐาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

การดำเนินการของคณะกรรมการบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดใน ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาพิษฐา (มาตรา 121)

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด
สำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙๓ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๒๓๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย ทุกอัศวกราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕ มาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
 รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติ
 ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกกุศลสภा
 พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกับมติคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุมครั้งที่ ๔๔/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗
 ตุลาคม ๒๕๕๐ และประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร
 แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม
 ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงประกาศให้ทราบทั่วไป ดังนี้

๑. ราษฎรทั่วราชอาณาจักร ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ มีจำนวน ๖๒,๔๘๔,๕๐๖ คน
๒. จำนวนราษฎรโดยเฉลี่ย ๑๕๗,๐๗๔ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน
๓. จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดมีดังนี้ คือ

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนราษฎร	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	จำนวนเขตเลือกตั้ง
๑	กรุงเทพมหานคร	๕,๖๙๕,๙๕๖	๕๖	๑๖
๒	กรุงปี	๔๐๓,๓๖๓	๓	๑
๓	กาญจนบุรี	๔๗๔,๔๔๗	๔	๔
๔	กำแพงเพชร	๔๗๔,๓๑๒	๖	๖
๕	กำแพงเพชร	๓๙๔,๓๙๐	๕	๕
๖	ชลบุรี	๑,๗๕๐,๕๐๐	๑๑	๑๑
๗	ชัยนาท	๕๐๑,๗๘๙	๓	๓
๘	ฉะเชิงเทรา	๖๕๔,๒๐๖	๔	๔
๙	ชลบุรี	๑,๒๐๙,๒๙๐	๘	๘
๑๐	ชัยนาท	๑๗๙๙,๐๐๖	๒	๒
๑๑	ชัยภูมิ	๑,๑๙๕,๐๕๖	๗	๗
๑๒	อุบลราชธานี	๔๗๔,๓๖๔	๓	๓
๑๓	เชียงราย	๑,๒๖๕,๗๗๓	๕	๕
๑๔	เชียงใหม่	๑,๖๕๔,๒๙๔	๑๑	๑๑

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนราษฎร	จำนวนสมาชิกสภา สูบแทนราษฎร	จำนวน เขตเลือกตั้ง
๑๕	ศรีสะเกษ	๖๐๗,๔๕๐	๙	๒
๑๖	ตราด	๒๑๙,๘๗๘	๑	๑
๑๗	ตาก	๔๙๗,๖๗๗	๑	๑
๑๘	นครนายก	๖๕๐,๐๐๓	๒	๑
๑๙	นครปฐม	๙๗๑,๙๐๕	๕	๒
๒๐	นครพนม	๖๕๕,๗๗๑	๔	๒
๒๑	นครราชสีมา	๙,๕๕๕,๕๘๗	๑๖	๖
๒๒	นครศรีธรรมราช	๑,๕๗๐,๕๖๐	๑๐	๔
๒๓	นครสวรรค์	๑,๐๗๖,๐๙๕	๗	๓
๒๔	นนทบุรี	๕๗๕,๐๕๗	๖	๒
๒๕	นราธิวาส	๗๑๗,๗๗๗	๕	๒
๒๖	น่าน	๔๗๗,๖๖๒	๗	๑
๒๗	บุรีรัมย์	๑,๕๗๖,๗๒๙	๑๐	๔
๒๘	ปทุมธานี	๗๖๑,๗๗๗	๖	๒
๒๙	ประจวบคีรีขันธ์	๔๘๔,๕๑๖	๗	๑
๓๐	ปราจีนบุรี	๔๕๗,๕๑๕	๗	๑
๓๑	ปัตตานี	๖๗๕,๗๗๐	๙	๓
๓๒	พระนครศรีอยุธยา	๗๕๔,๕๙๕	๕	๒
๓๓	พะเยา	๔๘๙,๒๙๙	๗	๑
๓๔	พังงา	๖๔๕,๗๙๕	๖	๑
๓๕	พัทลุง	๕๐๗,๗๗๒	๕	๑
๓๖	พิจิตร	๔๕๗,๕๗๙	๕	๒
๓๗	พิษณุโลก	๔๔๔,๕๐๘	๕	๒
๓๘	เพชรบุรี	๔๕๖,๖๗๖	๗	๑
๓๙	เพชรบูรณ์	๑,๐๐๒,๗๐๗	๖	๒
๔๐	แพร่	๔๖๗,๗๗๗	๗	๑
๔๑	ภูเก็ต	๗๐๐,๕๗๗	๖	๑
๔๒	มหาสารคาม	๕๗๗,๖๗๖	๖	๑
๔๓	อุดรธานี	๗๗๕,๕๗๗	๖	๑
๔๔	แม่ฮ่องสอน	๖๔๕,๑๗๔	๔	๑
๔๕	ยโสธร	๔๕๐,๕๗๗	๕	๑
๔๖	ฉะเชิงเทรา	๔๖๔,๖๗๖	๕	๑
๔๗	ร้อยเอ็ด	๑,๗๑๐,๐๗๗	๕	๑
๔๘	ระโนง	๑๗๗,๕๗๐	๑	๑
๔๙	ยะลา	๔๗๗,๕๗๕	๕	๑

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนราษฎร	จำนวนสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร	จำนวน เขตเลือกตั้ง
๕๐	ราชบุรี	๘๙๔,๕๗๐	๔	๒
๕๑	สพบุรี	๗๕๖,๗๗๘	๔	๒
๕๒	ลพบุรี	๗๗๗,๗๙๐	๔	๒
๕๓	สระบุรี	๔๐๔,๕๖๔	๑	๑
๕๔	เลย	๖๑๓,๑๐๓	๔	๒
๕๕	ศรีสะเกษ	๑,๔๕๖,๕๔๕	๙	๓
๕๖	สกลนคร	๑,๑๐๘,๐๕๖	๗	๓
๕๗	สิงห์บุรี	๑,๗๗๕,๕๐๑	๗	๓
๕๘	สุโขทัย	๒๔๑,๕๕๕	๒	๑
๕๙	สมุทรปราการ	๑,๑๐๗,๖๒๖	๗	๓
๖๐	สมุทรสงคราม	๑๙๔,๙๗๐	๑	๑
๖๑	สมุทรสาคร	๔๖๖,๕๑๐	๓	๑
๖๒	สระแก้ว	๕๗๘,๗๕๕	๓	๑
๖๓	สระบุรี	๖๐๙,๕๕๕	๔	๒
๖๔	สิงห์บุรี	๒๑๖,๙๖๙	๑	๑
๖๕	สุโขทัย	๖๐๙,๗๙๐	๔	๒
๖๖	สุพรรณบุรี	๘๕๗,๙๐๕	๕	๒
๖๗	สุราษฎร์ธานี	๙๑๐,๖๙๕	๖	๒
๖๘	สุรินทร์	๑,๗๗๕,๙๕๗	๙	๓
๖๙	หนองคาย	๔๙๙,๕๙๐	๖	๒
๗๐	หนองบัวลำภู	๔๖๖,๖๙๖	๓	๑
๗๑	ยโสธร	๒๔๗,๙๕๗	๒	๑
๗๒	อำนาจเจริญ	๑๖๔,๙๗๕	๒	๑
๗๓	อุดรธานี	๑,๕๗๗,๕๖๒	๑๐	๕
๗๔	อุตรดิตถ์	๔๖๗,๕๙๒	๓	๑
๗๕	อุทัยธานี	๑๙๖,๙๙๘	๒	๑
๗๖	อุบลราชธานี	๑,๗๘๓,๐๗๕	๑๑	๕
รวม		๖๒,๔๙๔,๗๐๘	๕๐๐	๑๕๗

เงื่อนไขการให้ทราบโดยทั่วไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

(นายอภิภัช ศรีสุคานันท์)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง กำหนดเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๓(๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐(๙) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกกุศลสภा พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกับมติคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุมครั้งที่ ๔๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ ตามหลักฐานการลงทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงประกาศกำหนดเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ดังต่อไปนี้

กลุ่ม จังหวัด	เขตเลือกตั้ง ที่	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรในเขตเลือกตั้ง	จำนวนราษฎรของ แต่ละเขตเลือกตั้ง	กลุ่มจังหวัดที่ประกอบ เป็นเขตเลือกตั้ง
๑	๑	๑๐	๗,๖๙๕,๖๑๐	๑. แม่น้ำยังสอน ๒. เชียงใหม่ ๓. เชียงราย ๔. พะเยา [*] ๕. น่าน [*] ๖. แพร่ [*] ๗. ลำปาง [*] ๘. ลำพูน [*] ๙. สุโขทัย [*] ๑๐. ตาก [*] ๑๑. กำแพงเพชร [*]
๒	๒	๑๐	๗,๗๘๗,๕๖๓	๑. อุตรดิตถ์ [*] ๒. พิษณุโลก [*] ๓. พิจิตร [*] ๔. นครสวรรค์ [*] ๕. อุทัยธานี [*] ๖. ตபบูรย์ [*] ๗. เพชรบูรณ์ [*] ๘. ชัยภูมิ [*] ๙. หนองแก่น [*]

กตุ่ม จังหวัด	เขตเลือกตั้ง ที่	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรในเขตเลือกตั้ง	จำนวนราษฎรออก แต่งตั้งเขตเลือกตั้ง	กตุ่มจังหวัดที่ประกอบ เป็นเขตเลือกตั้ง
๗	๗	๑๐	๗,๙๕๙,๑๖๓	๑. อ้านาจเจริญ [*] ๒. มุกดาหาร ๓. นครพนม ๔. สกลนคร ๕. กาฬสินธุ์ ๖. มหาสารคาม ๗. หนองคาย [*] ๘. อุดรธานี ๙. หนองบัวลำภู ๑๐. เลย
๘	๘	๑๐	๗,๙๙๒,๙๗๙	๑. บุรีรัมย์ ๒. สุรินทร์ ๓. ศรีสะเกษ ๔. อุบลราชธานี ๕. ยโสธร ๖. ร้อยเอ็ด
๙	๙	๑๐	๗,๙๗๙,๗๑๐	๑. สระแก้ว [*] ๒. นครราชสีมา [*] ๓. ปทุมธานี ๔. นครนายก ๕. ปราจีนบุรี ๖. ฉะเชิงเทรา [*] ๗. ชลบุรี ๘. ระยอง [*] ๙. จันทบุรี ๑๐. ตราด
๖	๖	๑๐	๗,๙๐๒,๖๗๙	๑. กรุงเทพมหานคร ๒. นนทบุรี ๓. สมุทรปราการ
๗	๗	๑๐	๗,๙๐๐,๙๖๕	๑. ระนอง [*] ๒. ชุมพร [*] ๓. ประจวบคีรีขันธ์ ๔. เพชรบุรี ๕. ราชบุรี ๖. สมุทรสงคราม

กสุ่ม จังหวัด	เขตเลือกตั้ง ที่	จำนวนสมาชิกสภากลุ่มแทน ราษฎรในเขตเลือกตั้ง	จำนวนรายได้ของ แต่ละเขตเลือกตั้ง	กสุ่มจังหวัดที่ประกบ เป็นเขตเลือกตั้ง
				๑. สุนทรสาคร ๒. นครปฐม ๓. กาญจนบุรี ๔. สุพรรณบุรี ๕. ชัยนาท ๖. สิงห์บุรี ๗. อ่างทอง ๘. พะเยา ๙. สระบุรี
๔	๔	๙๐	๗,๙๙๗,๖๖๖	๑. สุราษฎร์ธานี ๒. พังงา ๓. ภูเก็ต ๔. กระบี่ ๕. นครศรีธรรมราช ๖. ตรัง ๗. พังงา ๘. สมุทร ๙. สังข์รา ๑๐. ปัตตานี ๑๑. ยะลา ๑๒. นราธิวาส
รวม ทั้งสิ้น	๔	๙๐	๖๒,๔๗๔,๗๐๖	๗๖

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ สุสาน พ.ศ. ๒๕๕๐

(นายอภิชาต ศุภคาน汗)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

จำนวนรายภูตทั่วราชอาณาจักร
ตามหลักฐานทางทะเบียนรายภูต ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549
ทั่วราชอาณาจักร 62,828,706 คน

1 กรุงเทพมหานคร	5,695,956	28 ปทุมธานี	861,338	55 ศรีสะเกษ	1,446,484
2 กระบี่	403,363	29 ประจวบคีรีขันธ์	494,416	56 สกลนคร	1,109,046
3 กาญจนบุรี	834,447	30 ปราจีนบุรี	453,819	57 สงขลา	1,317,501
4 กาฬสินธุ์	975,562	31 ปัตตานี	635,730	58 สตูล	281,545
5 กำแพงเพชร	728,320	32 พระนครศรีอยุธยา	754,595	59 สมุทรปราการ	1,107,626
6 ขอนแก่น	1,750,500	33 พะเยา	486,219	60 สมุทรสงคราม	194,990
7 จันทบุรี	502,389	34 พังงา	245,394	61 สมุทรสาคร	462,510
8 ฉะเชิงเทรา	654,206	35 พัทลุง	503,321	62 ยะลา	538,344
9 ชลบุรี	1,209,290	36 พิจิตร	557,832	63 ยะลา	609,855
10 ชัยนาท	339,006	37 พิษณุโลก	844,508	64 สิงห์บุรี	216,969
11 ชัยภูมิ	1,119,146	38 เพชรบุรี	456,681	65 สุโขทัย	608,820
12 ชุมพร	478,964	39 เพชรบูรณ์	1,002,317	66 สุพรรณบุรี	843,904
13 เชียงราย	1,225,713	40 แพร่	468,373	67 ศรีษะอร่าม	960,698
14 เชียงใหม่	1,658,298	41 ภูเก็ต	300,737	68 สุรินทร์	1,375,257
15 ตรัง	607,450	42 มหาสารคาม	937,686	69 หนองคาย	899,580
16 ตราด	219,949	43 มุกดาหาร	335,447	70 หนองบัวลำภู	496,692
17 ตาก	527,677	44 แม่ฮ่องสอน	255,174	71 อ่างทอง	283,943
18 นครนายก	250,003	45 ยโสธร	540,889	72 ยโสธร	368,934
19 นครปฐม	821,905	46 ยะลา	468,252	73 อุดรธานี	1,527,562
20 นครพนม	695,351	47 ร้อยเอ็ด	1,310,047	74 อุตรดิตถ์	467,482
21 นครราชสีมา	2,555,587	48 ระนอง	179,850	75 อุทัยธานี	326,988
22 นครศรีธรรมราช	1,510,460	49 ระยอง	573,785	76 อุบลราชธานี	1,783,035
23 นครสวรรค์	1,076,015	50 ราชบุรี	828,930		
24 นนทบุรี	999,057	51 ลพบุรี	752,775		
25 นราธิวาส	707,171	52 สำปาง	773,790		
26 悱南	477,662	53 ลำพูน	405,564		
27 บุรีรัมย์	1,536,722	54 เลย	613,303		

ที่มา ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย